

**Lubuski Urząd Wojewódzki
w Gorzowie Wielkopolskim
ul. Jagiellończyka 8
66-400 Gorzów Wlkp.**

PROTOKÓŁ KONTROLI KOMPLEKSOWEJ

przeprowadzonej w dniu 15 czerwca 2012 r. w Ośrodku Pomocy Społecznej
Bytnica 125

Działając na podstawie art. 22 pkt. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2009r. Nr 175 poz. 1362 ze zm.), w związku z §11 Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61, poz. 543 ze zm.) oraz §13 Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 3 czerwca 2011r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 126, poz. 718) -

Zespół kontrolny w składzie:

1. **Krystyna Chabowska** - Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 220-1/2012 z dnia 11 czerwca 2012 r.,

- przewodniczący zespołu kontrolnego;
[Dowód: akta kontroli str.1-2]

2. **Teresa Ozimek** - Starszy Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 220-2/2012 z dnia 11 czerwca 2012 r.,

- członek zespołu kontrolnego;
[Dowód: akta kontroli str. 3-4]

3. **Wiesława Mikołajczyk** - Inspektor w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 220-3/2012 z dnia 11 czerwca 2012 r.,

- członek zespołu kontrolnego;
[Dowód: akta kontroli str. 5-6]

przeprowadził w dniu 15 czerwca 2012 r. w Ośrodku Pomocy Społecznej w Bytnicy kontrolę kompleksową w zakresie wszystkich sfer działania jednostki z zakresu pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie – zgodnie z *Programem kontroli* zatwierdzonym przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej LUW.

[Dowód: akta kontroli str7-18]

Przed przystąpieniem do kontroli Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

[Dowód: akta kontroli str.19-24]

Celem kontroli było podniesienie jakości świadczonych usług na rzecz klientów Ośrodka Pomocy Społecznej w Bytnicy.

Kontrola przeprowadzona była metodą losową i obejmowała dokumentację świadczeniobiorców oraz akta osobowe pracowników w zakresie wymaganych kwalifikacji.

Okres objęty kontrolą: rok 2011 do dnia kontroli.

Ocenie poddano następujące zagadnienia:

1. Kwalifikacje oraz zgodność zatrudnienia pracowników socjalnych z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.
2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.
3. Działania podejmowane na rzecz klientów pomocy społecznej w ramach pracy socjalnej.
4. Realizacja przez gminę zapisów Porozumienia z dnia 13 czerwca 2000 r. w sprawie zasad współpracy w zakresie organizacji pomocy na rzecz osób zwolnionych z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz rodzin osób pozbawionych wolności.
5. Pomoc osobom starszym, przewlekle chorym, niepełnosprawnym.
6. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
7. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

O rozpoczęciu kontroli powiadomiono podmiot kontrolowany pismem Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. z dnia 05.06.2012 r. Nr PS.I-431.9.2012.KCha.

[Dowód: akta kontroli str25-26]

W trakcie kontroli wyjaśnień udzielała Pani Zuzanna Oleksyk pełniąca obowiązki kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Bytnicy.

Ustalono, że Ośrodek Pomocy Społecznej – w *dalszej części Protokołu zwany Ośrodkiem* - czynny jest od poniedziałku do piątku w godzinach 7³⁰ do 15³⁰. Interesanci przyjmowani są w godzinach pracy Ośrodka. Ośrodek prowadzi ewidencję wyjść w środowisko – średnio

w miesiącu odnotowano 20 wyjść w środowisko do rodzin. Ośrodek prowadzi rejestr pism wpływających. Świadczenia z pomocy społecznej są wypłacane w kasie Urzędu Gminy Bytnica.

Pracownicy Ośrodka mają możliwość korzystania z porad radcy prawnego zatrudnionego w Urzędzie Gminy w Bytnicy. W każdą 4-tą środę miesiąca dyżur pełni psycholog i radca prawny w Ośrodku.

Ośrodek dysponuje 4 pomieszczeniami na I piętrze: jedno dla kierownika, dwa zajmuje dwóch pracowników socjalnych oraz jedno – referent ds. świadczeń rodzinnych i księgową. Do dyspozycji Ośrodka jest pomieszczenie umeblowane na potrzeby realizacji Projektów i wykorzystywane także do rozmów z klientami. Warunki lokalowe pracowników socjalnych w Ośrodku są wystarczające, jednak występujące bariery architektoniczne (schody na I piętro) utrudniają dostęp dla osób niepełnosprawnych ruchowo.

[Dowód: akta kontroli str. 27-32]

1. Kwalifikacje oraz zgodność zatrudnienia pracowników socjalnych z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.

W toku kontroli ustalono, że w Ośrodku Pomocy Społecznej w Bytnicy zatrudnionych jest 4 pracowników (3,75 etatu), w tym 2 pracowników socjalnych (stan na koniec grudnia 2011 r. – sprawozdanie MPiPS-03 roczne), księgową (0,75 etatu) oraz referent (1 etat) zajmujący się sprawami z zakresu świadczeń rodzinnych.

W Ośrodku brak jest kierownika, a pełnienie obowiązków kierownika Ośrodka z dniem 22 grudnia 2010r. powierzono pracownikowi socjalnemu. Wójt Gminy Bytnica w styczniu 2011r. ogłosił nabór na wolne stanowisko pracy *kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej*, jednak nie została złożona żadna oferta konkursowa (dokumenty w aktach kontroli).

Ośrodek *nie spełnia* wymogu zatrudnienia pracowników socjalnych, określonego w art. 110 ust.11 ustawy o pomocy społecznej, który stanowi: iż „Ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku **jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców**” **nie mniej jednak niż 3 pracowników**”.

Pomimo, iż na 1 pracownika socjalnego przypada 1.297 mieszkańców gminy (stan ludności na koniec grudnia 2010 r.–2594) to Ośrodek w dalszym ciągu nie spełnia ustawowego

wskaźnika, gdyż zatrudnia mniej niż trzech pracowników socjalnych. Wymagany wskaźnik zatrudnienia umożliwia pracownikom socjalnym prawidłową realizację zadań, w szczególności prowadzenia pracy socjalnej z osobami/rodzinami znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej.

Poddając ocenie posiadane kwalifikacje pracowników z wymogami ustawowymi - zespół kontrolny przeanalizował dokumentację pracowników socjalnych, w tym pełniących obowiązki kierownika Ośrodka. Zgodnie z *Wytycznymi Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w sprawie kwalifikacji pracowników socjalnych* przeanalizowano dyplomy ukończenia szkoły policealnej oraz uczelni wyższej. Stwierdzono, iż pracownicy realizujący pracę socjalną w środowisku spełniają określone wymagania do wykonywania zawodu i pobierania za tę pracę dodatku w wysokości 250 zł, jednak osoba pełniąca obowiązki Kierownika Ośrodka nie posiada uprawnień do kierowania jednostką organizacyjną pomocy społecznej z uwagi na brak specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej. Zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Wymogi określone w art. 122 ustawy o pomocy społecznej obowiązują także osoby, którym powierzono pełnienie obowiązków kierowania jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej.

Ustalono, że pracownik socjalny pełniący obowiązki kierownika, pobiera dwa dodatki: dodatek funkcyjny z tytułu powierzenia obowiązków kierownika i dodatek za prowadzenia pracy socjalnej w środowisku w pełnej wysokości tj. 250 zł. Zgodnie z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej pracownikowi socjalnemu zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy w samorządowych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, do którego podstawowych obowiązków należy świadczenie pracy socjalnej w środowisku, w tym przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych poza siedzibą jednostki, przysługuje wypłacany co miesiąc dodatek do wynagrodzenia w wysokości 250 zł. W przypadku zatrudnienia w mniejszym wymiarze czasu pracy dodatek przysługuje w wysokości proporcjonalnej do czasu pracy.

Pracownik socjalny, pełniący jednocześnie obowiązki kierownika, ma ograniczony czas na świadczenie efektywnej pracy socjalnej w środowisku, w związku z czym dodatek powinien być wypłacany zgodnie z wyżej cytowanym artykułem.

Ponadto ustalono, że pracownicy socjalni Ośrodka w 2011 r. uczestniczyli w szkoleniach merytorycznych. W roku 2012 do dnia kontroli w szkoleniu uczestniczył jeden pracownik socjalny.

Stwierdzono, iż zadanie w zakresie współczynnika zatrudnienia, pobierania dodatku przez p.o kierownika za pracę socjalną w środowisku i kierowania Ośrodkiem realizowane jest z istotnymi uchybieniami.

[Dowód: akta kontroli str.33-78]

2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.

Udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym (art. 17, ust.1, pkt 3 ustawy o pomocy społecznej).

Gmina Bytnica posiada Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2009-2014 – przyjętą Uchwałą Rady Gminy Nr XXIV/125/2009 z dnia 21 kwietnia 2009r. i z Celu operacyjnego Nr 6 „Wychodzenie z bezdomności” skierowanego do osób bezdomnych zagrożonych wykluczeniem społecznym wynika, że w Gminie realizowany będzie Program wychodzenia z bezdomności, a także udzielana będzie pomoc na zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych tych osób.

Z danych statystycznych za rok 2011 przedstawionych w sprawozdaniu rocznym MPiPS-03 z realizacji zadań pomocy społecznej wynika, iż w roku 2011 ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezdomności nie skorzystała żadna osoba. W kontrolowanym okresie nie opracowano i nie zawarto żadnego indywidualnego programu wychodzenia z bezdomności. W toku czynności kontroli stwierdzono, że na terenie gminy nie ma żadnej placówki dla osób bezdomnych.

Z wyjaśnień p.o. kierownika wynika (protokół ustnych wyjaśnień w aktach), że na terenie Gminy Bytnica na przestrzeni lat 2011-2012 nie odnotowano przebywania osób bezdomnych, nie było potrzeby udzielania pomocy społecznej. W przypadku pojawienia się osób wymagających pomocy z powodu bezdomności Ośrodek zapewni pomoc finansową, rzeczową w formie posiłków, odzieży oraz opłaty za pobyt w Noclegowni w Zielonej Górze. Środki na ten cel zapewnione są w budżecie.

Nie stwierdzono uchybień w realizacji zadania.

3. Działania podejmowane na rzecz klientów pomocy społecznej w ramach pracy socjalnej.

Zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. (Dz.U.z 2009 roku Nr 175, poz. 1362 ze zmianami) praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym i prowadzona jest w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej.

W toku czynności kontrolnych stwierdzono, że pracownicy socjalni prowadzą pracę socjalną z rodzinami w miejscu ich zamieszkania. Z danych statystycznych za 2011 rok wynika, że praca socjalna prowadzona była tylko z 40 rodzinami, co stanowi znikomy odsetek w porównaniu do ogólnej liczby rodzin objętych pomocą społeczną (134 rodziny).

W celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, a także w celu określenia współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny - pracownik socjalny zatrudniony w Ośrodku może – zgodnie z art.108 – zawrzeć kontrakt socjalny. W Gminie Bytnica realizowany jest projekt systemowy na lata 2011-2013, który przewiduje aktywizację osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo. Projekt dofinansowany jest z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz budżetu państwa. Ogólny koszt Projektu - 180.893,86 zł, z czego kwota 161.900 zł pochodzi z EFS, a 18.993,86 jest wkładem własnym Gminy Bytnica.

W ramach pierwszego etapu projektu pod nazwą „Aktywizacja społeczno-zawodowa osób bezrobotnych w Gminie Bytnica” zawarto 12 kontraktów socjalnych z osobami zakwalifikowanymi do uczestnictwa w projekcie. Głównymi celami kontraktów było podniesienie kwalifikacji zawodowych, poprzez zdobycie odpowiednich kwalifikacji i podniesienie poczucia własnej wartości. Osoby, które przystąpiły do projektu, objęto pomocą społeczną w formie zasiłku celowego w wysokości od 200 zł do 250 zł miesięcznie od września do grudnia 2011 r. w zależności od sytuacji w rodzinie.

Skontrolowano dokumentację uczestników i nie stwierdzono nieprawidłowości w sposobie wypełniania formularza kontraktu socjalnego. Kontrakty podpisane przez obie strony: klienta i pracownika socjalnego, określają działania każdej ze stron. Po stronie klienta - udział w Projekcie, trening umiejętności społecznych, spotkania z psychologiem, kurs obsługi kasy

fiskalnej, spotkanie z doradcą zawodowym, usługi kosmetyczne i fryzjerskie, zajęcia integracyjne. Po stronie Ośrodka – praca socjalna z rodziną.

Podpisane kontrakty socjalne pozytywnie ukończyło 10 osób: jedna osoba uzyskała stopień niepełnosprawności, jedna osoba podjęła zatrudnienie w pracach społecznie użytecznych, 1 osoba uregulowała kwestie finansowe (złożyła pozew o alimenty), siedem osób aktywnie poszukuje pracy, dwie osoby natomiast nie uzyskały oczekiwanych efektów. Na zakończenie Projektu zorganizowano spotkanie integracyjne dla uczestników oraz ich rodzin.

[Dowód: akta kontroli str.99-140]

Zadanie w zakresie świadczenia pracy socjalnej w środowisku realizowane jest z **uchybieniami**, ze względu na zbyt małą liczbę rodzin, którym świadczona jest ta forma pomocy.

4. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób zwalnianych z Zakładów Karnych, opuszczających Areszt Śledczy.

Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego realizowana jest na podstawie art. 17 ust.1 pkt.16a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz na podstawie Porozumienia zawartego dnia 13 czerwca 2000 r. pomiędzy Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej a Centralnym Zarządem Służby Więziennej w sprawie zasad współpracy w zakresie organizacji pomocy na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz rodzin osób pozbawionych wolności.

Z danych liczbowych przedstawionych w sprawozdaniu rocznym za rok 2011 z realizacji zadań pomocy społecznej wynika, iż w ramach świadczeń pomocy społecznej w roku 2011 udzielono wsparcia 1 osobie zwolnionej z Zakładu Karnego. Na dzień kontroli nie było żadnych zgłoszeń o pomoc i też nie wpłynął żaden wniosek osoby osadzonej o pomoc rodzinie.

W ramach czynności kontrolnych przeanalizowano dokumentację 1 osoby zwolnionej z Zakładu Karnego korzystającej z pomocy Ośrodka i stwierdzono, że analizowana dokumentacja prowadzona jest prawidłowo, zawiera wymagane dokumenty. Osoba osobiście wystąpiła do Ośrodka z wnioskiem o przyznanie pomocy, a dokumentem potwierdzającym

fakt odbywania kary pozbawienia wolności było świadcstwo zwolnienia (29.11.2011 r.). Decyzją Nr OPS.8121 A-66/11 z dnia 15.XII.2011 r. Ośrodek przyznał zasiłek celowy w wys. 600 zł na zakup żywności dla trzech osób (klient i jego rodzice). Z informacji złożonej przez p.o. kierownika wynika, że klient podjął pracę dorywczą w innej miejscowości.

[Dowód: akta kontroli str141-142]

Zadanie w zakresie udzielania pomocy osobom zwalnianym z zakładów karnych realizowane jest **bez uchybień**.

5. Działania podejmowane na rzecz osób starych, chorych, niepełnosprawnych.

5a) Usługi opiekuńcze.

Pomoc osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym realizowana jest na podstawie art.17 ust. 1 pkt 11 i 16 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Gmina posiada Uchwałę Nr XXX/151/2009 Rady Gminy Bytnica z dnia 27 października 2009 roku w sprawie warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania.

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że na usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze w Planie wydatków budżetowych zabezpieczono środki w kwocie: na 2011 r. - 18.064,- zł., na 2012 r. - 9.404,- zł.

Ośrodek nie realizuje zadania gminy o charakterze obowiązkowym, określonego w art. 17 ust.1, pkt 11 dot. usług opiekuńczych. Z Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2009-2014 – Cel operacyjny Nr 3 pkt 3 wynika, że podjęte będą w Gminie działania w celu rozszerzenia usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych dla osób starszych. Jednak z danych statystycznych (MPiPS-03) za okres I-XII 2011 wynika, że ze świadczeń pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych w roku 2011 nie skorzystała żadna osoba. W 2012 r. do dnia kontroli nie świadczone usługi opiekuńczych. Z informacji uzyskanych od kierownika Ośrodka wynika, że nie zwracano się o tę formę pomocy.

W trakcie kontroli przeanalizowano Rejestr wpływu wniosków i ustalono, że w roku 2011 i 2012 do Ośrodka nie wpłynął żaden wniosek o udzielenie pomocy w formie usług

opiekuńczych. Ustalono ponadto, że Ośrodek nie posiada wiedzy odnośnie występujących potrzeb, brak jest rozeznania środowiska w tym zakresie.

[Dowód: akta kontroli str.143-148]

Stwierdzono **istotne uchybienia** w realizacji zadania w zakresie świadczenia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.

5b) Kierowanie do domu pomocy społecznej.

Ośrodek realizuje zadanie gminy o charakterze obowiązkowym, określone w art. 17, ust.1, pkt 16 dot. kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu. Ustalono, że na domy pomocy społecznej w Planie wydatków budżetowych zabezpieczono środki w kwocie: na 2011 r. – 50.000,- zł., na 2012 r. – 52.800,- zł.

Na terenie gminy Bytnica nie ma domu pomocy społecznej. W 2011 r. Ośrodek ponosił jednak odpłatność za 4 osoby przebywające w domach pomocy społecznej (3 osoby skierowano w latach 2006-2010: DPS Tursk, Lubsko, Bełcze.). Na podstawie analizy rejestru wniosków za lata 2011 i 2012 ustalono, że w 2011 r. roku z wnioskiem o skierowanie do domu pomocy społecznej zwróciła się 1 osoba i wniosek został rozpatrzony pozytywnie (100%). W 2012 r. do dnia kontroli do Ośrodka nie wpłynął żaden wniosek o umieszczenie w domu pomocy społecznej. W latach 2011-2012 zmarły 3 osoby, w związku z czym na dzień kontroli w Domu Pomocy Społecznej (Tursk) przebywała 1 osoba, za którą gmina ponosiła częściową odpłatność. Zespół kontrolny stwierdził, iż dokumentacja świadczeniobiorców jest kompletna, prowadzona prawidłowo. Odbiór decyzji osobisty, za potwierdzeniem odbioru. Wpływające wnioski rozpatrywane są z zachowaniem terminów określonych w odrębnych przepisach.

[Dowód: akta kontroli str.149-160]

Nie stwierdzono uchybień w sposobie realizacji zadania.

6. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Gmina posiada Program Promocji Zdrowia Psychicznego dla Gminy Bytnica na lata 2012-2015 przyjęty Uchwałą NR XVI/80/2012 Rady Gminy Bytnica z dnia 23 maja 2012 r.

Priorytety określone w Programie to: 1) Zapobieganie zaburzeniom psychicznym, 2) Promocja zdrowia psychicznego w szkołach, 3) Promocja zdrowia psychicznego w pracy. W Gminie brak infrastruktury dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Na terenie gminy nie ma środowiskowego domu samopomocy, klubu samopomocy. Nie są realizowane usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3,5, 6 ustawy o pomocy społecznej, ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tj.Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375) gmina powinna zapewnić wsparcie i rozwój różnych form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w wieku do 60 r. życia w Gminie wynosi 80 osób (dane Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia z roku 2010 r.) natomiast średnia liczba osób leczonych w stosunku do liczby mieszkańców gminy stanowi 3,45% (powyżej średniej wojewódzkiej wynoszącej 2,88%).

Kierownik Ośrodka wyjaśniła, iż przeprowadzona została diagnoza środowiska pod kątem zainteresowania udziałem w zajęciach w środowiskowym domu samopomocy. Zainteresowanie wykazała 1 osoba, która dowożona jest przez gminę do Powiatowego Ośrodka Wsparcia "INTEGRACJA" w Krośnie Odrzańskim. Ponadto na zajęcia do Warsztatów Terapii Zajęciowej dojeżdża 6 osób.

W ramach czynności kontrolnych przeanalizowano akta wszystkich 30 świadczeniobiorców (15 samotnie gospodarujących i 15 osób w rodzinie) korzystających z zasiłków stałych w 2011 r., pod względem ustalonych przez Powiatowy Zespół Orzekania o Niepełnosprawności kodów chorobowych. Ustalono, że 8 spośród tych osób posiadało orzeczenie z powodu zaburzeń psychicznych (01-U;02-P), co stanowiło 26,6% ogółu korzystających z zasiłku stałego.

W 2012 r. na dzień 31 maja pomoc w postaci zasiłku stałego wypłacono 22 osobom (12 – samotnym, 10 - w rodzinie), 6 spośród nich posiadało orzeczenie z powodu zaburzeń psychicznych (01-U;02-P).

Przeanalizowano akta 5 świadczeniobiorców posiadających orzeczenia o stopniu niepełnosprawności z tytułu zaburzeń psychicznych. Ustalono, iż liczba osób z zaburzeniami psychicznymi objętych wsparciem w formie zasiłku stałego w stosunku do liczby leczonych z tego tytułu w gminie stanowi: w 2011 r. 6,6%, a w 2012 r.- 8,8%.

Ponadto w Gminie realizowany jest projekt „Wspólne Drogi”, który ma na celu aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych. W projekcie także biorą udział osoby z zaburzeniami psychicznymi, i mają możliwość zdobycia umiejętności zawodowych.

[Dowód: akta kontroli str.161-200]

Zadanie dotyczące rozeznania środowiska pod względem potrzeb w zakresie oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi **częściowo realizowane**.

Zadanie realizowane jest z **uchybieniami** pod względem braku oparcia społecznego, m.in. brak infrastruktury dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych.

7. Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

7.1) Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

W toku czynności kontrolnych ustalono, że Gmina posiada lokalny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Program przyjęty został Uchwałą Nr X/44/2011 Rady Gminy w Bytnicy z dnia 7 września 2011 r. Program zgodnie z ustawowym brzmieniem powinien zawierać w nazwie zapis dotyczący ochrony ofiar w rodzinie. Brak właściwej nazwy w zapisie lokalnego programu.

W Programie wyznaczono cel „Stworzenie jednolitego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”. Do celu szczegółowego wyznaczone są zadania, działania i realizatorzy. Program zakłada zintegrowanie działań środowisk odpowiedzialnych za pomoc dziecku i rodzinie; realizowanie działań promocyjno informacyjnych wśród mieszkańców na temat problemów związanych z przemocą w rodzinie. Z ustnych wyjaśnień przyjętych do protokołu od kierownika kontrolowanej jednostki wynika, że w badanym okresie Gmina realizuje zapisy programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym. Zintegrowane działania następują przez sprawną komunikację między przedstawicielami służb mającymi wpływ na sytuację rodzinną osób dotkniętych lub z grupy ryzyka przemocy domowej. Są to zwłaszcza przedstawiciele Policji, szkoły, kuratorzy i pracownicy ośrodka pomocy społecznej. W dokumentacji znajduje się dokumentacja wymienna między instytucjami, notatki służbowe, protokoły z posiedzenia grup roboczych. Działania promocyjno-informacyjne wśród mieszkańców na temat problemów związanych

z przemocą w rodzinie następują przez prowadzenie pogadań edukacyjnych w szkole, dystrybucję ulotek plakatów broszur o tematyce przemocy w rodzinie z informacją gdzie można uzyskać profesjonalną pomoc w tym zakresie. Na 8 konkretnie wskazanych w Programie zadań do dnia kontroli w toku realizacji były 6 zadań (75%), przy czym realizacja programu rozłożona jest na lata 2011-2014.

[Dowód: akta kontroli str.201-212]

7.2) Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Zgodnie z wyjaśnieniem Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej wniesionym do protokołu ustnych wyjaśnień udzielanie pomocy mieszkańcom gminy w zakresie poradnictwa specjalistycznego następuje zwłaszcza przez świadczenie bezpłatnych usług psychologa i radcy prawnego. Specjaliści pełnią dyżury w Ośrodku Pomocy Społecznej w Bytnicy w każdą środę miesiąca w godzinach od 16³⁰ do 18³⁰. Ponadto usługi prawne dla mieszkańców gminy oferuje również radca prawny zatrudniony w Urzędzie Gminy w Bytnicy. Świadczenie poradnictwa z zakresu prawa i pomocy psychologicznej Gmina realizuje również we współpracy z Powiatowym centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie Odrzańskim. Ośrodek pomocy społecznej we współpracy ze szkołami, Policją, gminną komisją rozwiązywania problemów alkoholowych, sołtysami realizuje kampanie pn. „Zachowaj trzeźwy umysł”, „Postaw na rodzinę”. Organizowane są festyny, spotkania lokalnej społeczności, podczas których rozpowszechniane są ulotki, plakaty dotyczące przemocy w rodzinie. Materiały informacyjne są upowszechniane we wszystkich publicznych punktach takich jak: urząd miasta, świetlice biblioteki, ośrodek zdrowia, ośrodek pomocy społecznej. Poza tym poradnictwa w zakresie przemocy w rodzinie udzielają także pracownicy socjalni ośrodka pomocy społecznej.

[Dowód: akta kontroli str.213-214]

7.3) Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Zgodnie z wyjaśnieniem Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w 2011r nie wpłynął żaden wniosek o pomoc w postaci zapewnienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodku wsparcia.

7.4) Tworzenie zespołu interdyscyplinarnego.

W gminie działa zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie na mocy Zarządzenia z dnia 1 grudnia 2011r. Wójta Gminy Bytnica. Gmina określiła w drodze uchwały tryb i sposób powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania (Uchwała Nr IV/23/2011 Rady Gminy Bytnica z dnia 24 marca 2011r.). Wójt zawarł porozumienia o współpracy w Gminnym Zespole Interdyscyplinarnym między podmiotami: ośrodkiem pomocy społecznej, gminną komisją rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicielami oświaty, służby zdrowia, oświaty, Policją. Do pracy w zespole interdyscyplinarnym nie powołano ustawowo wyznaczonych przedstawicieli organizacji pozarządowej. Zespół liczy 7 osób. Praca Zespołu dokumentowana jest poprzez gromadzenie protokołów z posiedzenia zespołu grup roboczych. Nie ma protokołów z posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego. Dokumentacja zawiera oświadczenia każdego członka Zespołu o zachowaniu poufności.

Ośrodek pomocy społecznej realizuje procedurę Niebieskie Karty. W 100% badanej dokumentacji nie ma daty wpływu formularza „Niebieska Karta-A” do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego. W 2011r. wpłynęły 3 Karty, a w 2012 do dnia kontroli 4. Wszystkie karty przekazano do Zespołu. Z badanej dokumentacji wynika, że na posiedzenia Zespołu zapraszane są osoby, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie oraz osoby wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie w różnych odstępach czasowych (w dokumentacji jest gromadzona stosowna korespondencja). Z kontrolowanej dokumentacji wynika, że wszystkim rodzinom, u których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” (procedura dalej trwa), udzielana jest pomoc. Rodziny uwikłane przemocą w rodzinie uzyskały między innymi pomoc o charakterze: praca socjalna, konsultacje psychologiczne, prawne, kontakt z Powiatowym Urzędem Pracy, objęcie dziecka pomocą pedagoga szkolnego, wnioski do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny. Plan pomocy nie zawiera spisanych kierunków działań, w oparciu o które wyznaczana jest pomoc. Skuteczność działań na rzecz rodzin dotkniętych przemocą widoczna jest m.in. w ciągłej i szeroko aspektowej pomocy, monitoringu, częstych wizytach w domach podopiecznych (notatki z wizyt), które to działania w konsekwencji powodują poprawę sytuacji rodzin uwikłanych w przemoc domową. Jedna procedura „Niebieskie Karty” została

zakończona z przyczyn zaprzestania wspólnego zamieszkiwania osób uwikłanych w przemoc domową.

Działania kierowane do osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie to między innymi: wnioski o skierowanie na przymusowe leczenie odwykowe, wszystkim osobom udzielono poradnictwa socjalnego.

[Dowód: akta kontroli str. 215-224]

Stwierdzono uchybienia w realizacji zadania pod względem: prawidłowo opracowanych i prowadzonych dokumentów w gminie z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (zarządzenia powołujące członków zespołu interdyscyplinarnego oraz w sprawie powołania gminnego zespołu interdyscyplinarnego - nie powołano ustawowo wyznaczonych przedstawicieli; podejmowania procedury „Niebieskie Karty”, dokumentowania pracy zespołu interdyscyplinarnego – Brak protokołów z posiedzeń Zespołu.

WNIOSKI:

I. Nie stwierdzono uchybień w realizacji zadań pod względem:

1. Kwalifikacji pracowników socjalnych realizujących pracę socjalną w środowisku.
2. Sposobu zawierania kontraktów socjalnych;
3. Działań Gminy na rzecz osób bezdomnych.
4. Kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w dps.
5. Działań kierowanych do sprawców przemocy w rodzinie.
6. Pomocy kierowanej do rodzin dotkniętych problemem przemocy.

II. Stwierdzono uchybienia / istotne uchybienia w zakresie:

1. Spełnienia ustawowego wymogu zatrudnienia pracowników socjalnych..
2. Wymaganych kwalifikacji p.o kierownika.
3. Pobierania dodatku za pracę socjalną w środowisku w pełnej wysokości.
4. Liczby rodzin objętych pomocą w postaci pracy socjalnej.
5. Realizacji usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.
6. Realizacji form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
7. Prawidłowego opracowania i prowadzenia dokumentów w zakresie przeciwdziałania

przemocy w rodzinie (brak przedstawicieli organizacji pozarządowej w składzie zespołu interdyscyplinarnego).

8. Podejmowania procedury „Niebieskie Karty”- zwłaszcza potwierdzenia przyjęcia Niebieskiej Karty przez przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego i potwierdzenia przekazania karty członkom zespołu.
9. Dokumentowania pracy zespołu interdyscyplinarnego – Brak protokołów z posiedzeń Zespołu.
10. Właściwej nazwy w zapisie gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Odpowiedzialność za uchybienia w kontrolowanym zakresie ponosi p.o. Kierownik Ośrodka.

Na tym kontrolę zakończono.

Wpisano do książki kontroli pod poz. 3.

Pouczenie

Na podstawie § 16 Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61, poz. 543 z 2005 r.) kierownik jednostki może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyny odmowy. Odmowa podpisania protokołu przez kierownika jednostki nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez zespół inspektorów i sporządzenia zaleceń pokontrolnych.

Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego wobec zastrzeżeń.

Pisemne zastrzeżenie do ustaleń zawartych w protokole kontroli są poddawane analizie przez kontrolujący daną jednostkę zespół inspektorów. Zespół inspektorów przeprowadza dodatkowe czynności kontrolne, jeżeli z analizy zastrzeżeń wynika potrzeba

ich podjęcia. Z przeprowadzonych dodatkowych czynności kontrolnych sporządza się protokół.

Jeżeli zespół inspektorów stwierdzi zasadność zastrzeżeń, dokonuje zmian w protokole kontroli. W razie nieuwzględniania zastrzeżeń, w całości lub części, zespół inspektorów zajmuje stanowisko na piśmie i przekazuje je do akceptacji Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego. Stanowisko w sprawie zgłoszonych zastrzeżeń przekazuje się kierownikowi jednostki podlegającej kontroli.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których: jeden przekazano p.o. kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Bytnicy, drugi Wójtowi Gminy Bytnica, trzeci egzemplarz pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kontrolujący:

p.o. Kierownik:

.....

.....

Krystyna Chabowska
Inspektor Wojewódzki

.....

Bytnica , dnia 17.07.2012 r.

Teresa Ozimek
Starszy Inspektor Wojewódzki

.....

Wiesława Mikołajczyk
Inspektor

Gorzów Wlkp. 10.07. 2012 r.